

**AMNESTY
INTERACTIVE**

GØR JERES SKOLE MENNESKE- RETTIGHEDS- VENLIG

**- EN GUIDE TIL HVORDAN I FOKUSERER PÅ
MENNESKERETTIGHEDERNE PÅ JERES SKOLE**

HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOLS

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Redigeret og udarbejdet af:

Amnesty International/ Amnesty Interactive

Udgivet:

2011

Amnesty International

Gammeltorv 8, 5. sal

1457 København K

Tlf. 33 45 65 65

www.amnesty.dk/interactive

Layout

Karin Lindeskov

Tryk:

Frederiksberg Bogtrykkeri A/S

A black triangular graphic pointing downwards and to the right, containing the text "AMNESTY INTERACTIVE" in white, bold, uppercase letters.

**AMNESTY
INTERACTIVE**

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	03
GUIDE TIL HVORDAN JERES SKOLE BLIVER EN HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOL	04
KORT FORTALT	05
HVORFOR VÆRE EN HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOL?	06
10 PRINCIPPER FOR HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOLS	07
DE FIRE HOVEDOMRÅDER	08
HVILKE MÅL SKAL SKOLEN SÆTTE?	10
Resultater	11
HVAD KRÆVER DET AF JER?	12
FOLKESKOLENS FORMÅL OG FÆLLES MÅL 2009	13
SÅDAN BLIVER JERES SKOLE EN HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOL	14
Tiltag og aktiviteter på Kon Tiki – Ledelse	15
Tiltag og aktiviteter på Kon Tiki - Relationer	17
Tiltag og aktiviteter på Kon Tiki - Undervisning	18
Tiltag og aktiviteter på Kon Tiki - Skolemiljø og –aktiviteter	20
Kon Tikis læringer	21
AMNESTY INTERNATIONAL	22
FN'S VERDENSERKLÆRING OM MENNESKERETTIGHEDERNE	23
FN'S VERDENSERKLÆRING OM MENNESKERETTIGHEDERNE - VERDENSKORT	24
TAK TIL	25
KONTAKT	26

Kære voksne, der har med dannelse af børn at gøre.

Du sidder med Amnestys guidelines i hånden, formodentlig fordi du er nysgerrig eller har overvejet at tage et emne op med en gruppe børn. Måske har du tænkt: Hvordan gør jeg det? Er det svært? Du kan også have tænkt: Tør jeg det? Kan børnene tåle det? Bliver det ikke meget alvorligt og sort?

Mit råd er: Gør det!

På 'min' skole har vi været med i pilotprojektet om Human Rights Friendly Schools og kørt med menneskerettigheder som tema gennem et helt skoleår for hele skolen for alle børn fra 0. til 9. klasse. Det resulterede dels i emnearbejde i de enkelte klasser eller trin som f.eks. "børnearbejde" eller "Børns liv i Uganda, Grønland og Kina". Men vi kastede os også ud i store featureforløb for hele skolen, som flygtningelejren Nyt Danmark med telte, mad over åben ild og masser af ventetid eller teaterforestillinger med en luksusliners gæster, der opdager fattige børns vilkår på de eksotiske rejsemål, eller lejrskole med besøg af børn fra Israel, Uganda, Grønland og Mongoliet. Der var således masser af fysisk aktivitet, kreativitet og leg blandet med læring, udfordringer og alvor.

Vi opnåede dels lærerige forløb for vores børn om 'den virkelige verden', men vi fik også set på vores egen rolle som undervisere, givet ansvaret for planlægningen videre til de unge mennesker i 7. og 8. klasse og tilmed set hele vores skole igennem i sømmene for ligeværd, demokrati og indflydelse.

Det har selvfølgelig været en udfordring – og er sikkert lykkedes, fordi vi er flere på tværs af fag, klasser, trin og bestyrelse, der har arbej-

det sammen. Men mindre kan også gøre det! Du kan gøre det selv med dit eget hold eller klasse, tegne eller tale – en øjenåbner vil det være i alle tilfælde!

Disse guidelines er et rigtig godt redskab til at komme i gang med undervisningen. Glæd dig til alt det der følger med!

Ane Fabricius, Skoleleder KonTiki

P.S. Brug Amnestys folk – de er gode at sparre med både ift. viden og erfaring

- og du er altid velkommen til at ringe eller skrive til os. Vi kommer også gerne ud til dig!

UNDERVISNING I MENNESKERETTIGHEDERNE LÆRER ELEVERNE RESPEKT, LIGEVÆRD, RUMMELIGHED OG MEDINDFLYDELSE – ET VÆRDISÆT, SOM ER LIGE SÅ VIGTIGT AT BESIDDE I KLASSEVÆRELSET SOM I SAMFUNDET, OG SOM BLIVER STADIGT VIGTIGERE FOR DEN NÆSTE GENERATION, NÅR DE SKAL NAVIGERE I DEN GLOBALE VERDEN.

AMNESTY INTERNATIONAL

GUIDE TIL HVORDAN JERES SKOLE BLIVER EN HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOL

Denne guide henvender sig til jer, der ønsker at fokusere mere på værdier som respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse på jeres skole. Ikke kun i undervisningen, men også i det øvrige skoleliv.

På de efterfølgende sider kan I læse om, hvad det vil sige at være en Human Rights Friendly School. I vil få et indblik i de fordele, skolen får ved at fokusere på menneskerettighederne. I vil også få nogle helt konkrete eksempler på, hvordan I kan gribe arbejdet med menneskerettighederne an på jeres skole – både når det gælder selve undervisningen i menneskerettighederne, men også i forhold til andre aspekter af skolelivet som fx ledelsesprocesser, skolemiljø og skolens relationer internt og til omverden.

Guiden beskriver områder og målsætninger for arbejdet med menneskerettighederne på jeres skole. Det er på ingen måde meningen, at I skal arbejde med alle områder med det samme. De er til inspiration, og I kan plukke, som det passer jer. Det er helt og holdent op til jer, i hvor stor skala I vil starte ud, og hvor hurtigt I vil gå fremad.

Igennem guiden vil det fremgå, at det at fokusere på menneskerettighederne ikke er noget, der skal lægges oveni alt det andet, der skal nås. Det kan nemt integreres i undervisningen og i skolelivet i øvrigt. I beskæftiger jer sandsynligvis allerede med nogle af de ting, som menneskerettighederne handler om, selvom I ikke definerer det sådan. Fokus på menneskerettighederne bidrager til opfyldelsen af de faglige krav, der stilles til folkeskolen og dens undervisning, og imødekommer kravet i folkeskolens kanon om at undervise i FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne. Derudover bidrager menneskerettighedsfokuset til løsning af de problemstillinger, skolen står over for i hverdagen. Arbejdet med menneskerettighederne omfatter altså både en menneskerettighedsfaglighed og et værdisæt, der gennemsyrrer alle fag og hele skolelivet.

Amnesty International mener, at menneskerettighedsundervisning i folkeskolen er særdeles vigtig. Skolen spiller en central rolle i den kommende generations uddannelse og dannelse. Med et fokus på menneskerettighederne vil I klæde jeres elever på til at begå sig både i klasseværelset og i en omskiftelig, global verden.

KORT FORTALT

En Human Rights Friendly School er en skole, hvor der ikke blot bliver undervist i menneskerettighederne, men hvor menneskerettighederne også bliver integreret i skolens pædagogik, kultur og ledelse.

Målet med en Human Rights Friendly School er at udvikle en menneskerettighedskultur på skolen. Det vil sige et værdisæt, der fokuserer på respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse. Alle på skolen og alle med tilknytning til skolen skal forstå, værdsætte og beskytte menneskerettighederne.

Human Rights Friendly Schools-projektet er et internationalt Amnesty-projekt, som udspringer af FN's globale program "World Programme for Human Rights Education". Der er Human Rights Friendly Schools i Storbritannien, Irland, Polen, Italien, Moldova, Israel, Marokko, Mongoliet, Paraguay, Benin, Elfenbenskysten og Danmark.

DET HER ER VEJEN FREM, HVIS VI VIL HAVE HELSTØBTE MENNESKER, DER ER EMPATISKE OG ANERKENDEDE.

MOR TIL ANNA, 4. KLASSE, KON TIKI

EFTER VI HAR HAFT OM MENNESKERETTIGHEDERNE, ER DE EN SELVFØLGE. DEM SKAL VI OVERHOLDE. JEG TÆNKER OGSÅ OVER DET I FORHOLD TIL MINE KAMMERATER.

MADS, 7. KLASSE, KON TIKI

HVORFOR VÆRE EN HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOL?

Human Rights Friendly School-projektet er baseret på udviklingen af en menneskerettighedskultur. Det betyder, at I på jeres skole ikke blot lærer den kommende generation om menneskerettighederne isoleret i undervisningen, men også praktiserer menneskerettighederne uden for undervisningen. Jeres skole bliver altså et læringsmiljø, hvor det at lære om menneskerettighederne bliver understøttet af et fokus på værdierne respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse i hele skolelivet. På den måde giver I jeres elever et værdisæt, som er lige så vigtigt at besidde i klasseværelset som i samfundet, og som bliver stadig vigtigere for dem, når de skal navigere i den globale verden.

Danmarks første Human Rights Friendly School, Kon Tiki, fremhæver netop værdisættet som et vigtigt argument for at blive Human Rights Friendly School.

Det har ifølge lærerne hos Kon Tiki betydet at:

- eleverne opfører sig bedre over for hinanden – det er i orden at være den, man er
- eleverne oplever enighed om tingene uanset, hvor de henvender sig, pga. de fælles spilleregler - det giver tryghed og færre frustrationer
- de mere tilbageholdende elever åbner op og bliver mere modtagelige for læring og sociale relationer
- man lytter gensidigt til hinanden – også lærere og elever imellem
- eleverne får mere indflydelse, og det højner motivationen og læringen
- eleverne bliver stærke fagligt og mere aktivt lærende. De får en faglighed, der ruster til en omskiftelig verden
- lærerne udvikler sig, fordi de bliver tvunget til at reflektere over egen rolle og måde at undervise på
- skolen har en ramme ud fra hvilken man kan snakke om, hvordan man opfører sig over for hinanden i fx frikvartererne
- skolen bliver opmærksom på ledelsesprocesser og relationer til omverden
- forældrene bliver involverede og engagerede i skolens arbejde med menneskerettighederne

MAN FÅR SAT VÆRDIERNE I EN RAMME OG FÅR PERSPEKTIV PÅ. OG PÅ DEN MÅDE FÅR MAN OVERVEJET, OM DE ER SÅ SELV-FØLGELIGE.

LÆRER, KON TIKI

JEG GØR NOGET AKTIVT GENNEM HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOL-PROJEKTET I STEDET FOR BARE AT GÅ OG TÆNKE OVER NOGLE VÆRDIER.

LÆRER, KON TIKI

DET ER VIGTIGT AT LÆRE OM MENNESKERETTIGHEDER, FOR SÅ LÆRER MAN AT TAGE HENSYN TIL ANDRE OG TÆNKE PÅ, AT DER ER ANDRE, DER HAR DET VÆRRE.

CLARA, 5. KLASSE, KON TIKI

10 PRINCIPPER FOR HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOLS

Amnesty International har udviklet 10 globale principper, som giver et indtryk af, hvordan vi ser en Human Rights Friendly School, der er nået hele vejen.

Principperne kan give en idé om, hvad jeres skole kan arbejde hen imod. De er på ingen måde ment som en tjekliste, hvor alle punkter skal krydses af.

1. En Human Rights Friendly School er en skole, hvor lighed, ikke-diskrimination, værdighed og respekt gennemsyrrer alle aspekter af skolelivet
2. En Human Rights Friendly School har et læringsmiljø, der respekterer menneskerettighederne
3. En Human Rights Friendly School stræber efter at sikre respekt for basale økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder
4. En Human Rights Friendly School ønsker at være inkluderende i alle aspekter af skolelivet
5. En Human Rights Friendly School opfordrer til, at alle, der er tilknyttet skolen, har mulighed for fri, aktiv og meningsfuld deltagelse i skolens daglige liv, politikker og praksisser
6. En Human Rights Friendly School sikrer fri adgang til den information, der er nødvendig for at kunne deltage fuldt ud
7. En Human Rights Friendly School opretholder principper som fairness, ansvarlighed og gennemsigtighed i planlægning, processer og politikker
8. En Human Rights Friendly School beskytter alle, der er tilknyttet skolen, ved at gøre sikkerhed til en fælles prioritet og et fælles ansvar
9. En Human Rights Friendly School integrerer menneskerettighederne i alle områder af undervisningen og i måden at undervise på
10. En Human Rights Friendly School arbejder for at støtte alle elever i at nå deres fulde potentiale gennem uddannelse - marginaliserede elever i særdeleshed

DE FIRE HOVEDOMRÅDER

Hvis I vil fokusere mere på menneskerettighederne på jeres skole, er det relevant for jer at se på fire hovedområder. Det er ikke meningen, at skolen skal gå i gang med at indarbejde menneskerettighederne i alle fire områder på én gang. De skal i stedet bruges til at identificere, hvor skolen allerede gør det godt, og hvor der er områder, som skolen kan arbejde med. Herudfra kan I vælge, hvilke ting I specifikt vil beskæftige jer med ud fra netop jeres skoles udfordringer, ressourcer og prioriteringer.

1. LEDELSE

Skolens værdier, politikker, ledelsen, ledelsesform, ansvarlighed og gennemsigthed

Fx: Har eleverne medindflydelse på de beslutninger, der bliver taget? Har lærerne medindflydelse på skoleledelsens prioriteringer? Hvordan kan skolens personale (inkl. kantine-, rengøringspersonale mv.) og elever involveres mere i skolens værdier og beslutninger? Har skolen nedskrevne værdier, der afspejler respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse? Er muligheden for indflydelse lige for alle uanset køn, alder eller anden status? Hvad kan skolen gøre for at blive mere gennemsigtig for alle, der er tilknyttet skolen? Osv.

2. RELATIONER

Relationer mellem alle der er tilknyttet skolen; elever, lærere, ledelsen, andre ansatte på skolen som fx kantine- og rengøringspersonale, forældre, lokalsamfund

Fx: Hvordan interagerer lærere, øvrigt ansatte og elever? Behandler lærerne eleverne med respekt og lydhørhed - og omvendt? Hvordan fremmer skolen, at eleverne behandler hinanden respektfuldt? Mæglers eleverne selv mellem hinanden i konfliktsituationer? Behandler skolens personale hinanden med respekt? Har skolen procedurer til at håndtere voksenmobning? Hvordan bliver forældrene involveret i skolelivet? Hvordan interagerer lokalsamfundet med skolen? Hvad kan skolen tilbyde lokalsamfundet og omvendt? Osv.

VI HAR FÅET MEGET INFO OM FOKUSET PÅ MENNESKERETTIGHEDER FRA SKOLEN UNDERVEJS, OG DET ER POSITIVT.

DET ER GODT MED EMAILS, MEN NÅR MAN HAR TRAVLT, KAN DET VÆRE SVÆRT AT NÅ AT LÆSE DEM ALLE.

VI KUNNE GODT HAVE BRUGT ET MØDE PÅ SKOLEN. MEN BESKRIVELSE AF, HVAD DER SKULLE SKE, KOM I GOD TID, SÅ VI VAR HELT FORBEREDET.

FAR TIL JOAKIM, 6. KLASSE OG FREJA, 4. KLASSE, KON TIKI

3. UNDERVISNING

Den daglige undervisning, undervisningsmaterialer, lærernes undervisningsmetoder

Fx: Undervises der i menneskerettighederne på skolen? Kan der undervises i menneskerettighederne i alle skolens fag? Underviser skolens lærere på en måde, der understøtter værdier som respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse? Hvilke undervisningsmaterialer har skolen, der understøtter menneskerettighedsundervisning? Er skolens lærere klædt på til at undervise i menneskerettighederne? Hvordan kan skolens lærere blive mere motiverede til at undervise i menneskerettighederne? Osv.

4. SKOLEMILJØ OG -AKTIVITETER

Skoleaktiviteter, der falder udenfor den almindelige undervisning (frikvarter, efter skoleaktiviteter, skolefester mm.), det fysiske og psykiske miljø på skolen

Fx: Har alle elever mulighed for at deltage i skoleaktiviteter, der falder uden for selve undervisningen? Hvordan kan skoleaktiviteter, der falder uden for selve undervisningen, fremme værdier som respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse? Føler alle, der er tilknyttet skolen, sig trygge på skolen uanset alder, køn eller anden status? Har handicappede adgang til alle skolens faciliteter på samme vilkår som alle andre? Osv.

**VI OPFØRER OS ORDENTLIGT
OVER FOR HINANDEN. PÅ MIN
TIDLIGERE SKOLE BLEV JEG
HOLDT UDENFOR, FORDI JEG ER
LIDT ANDERLEDES, MEN HER ER
JEG BARE LIGESOM DE ANDRE
PIGER.**

HASTI, 4. KLASSE, KON TIKI

HVILKE MÅL SKAL SKOLEN SÆTTE?

Det overordnede mål med at gøre jeres skole til en Human Rights Friendly School er at udvikle en menneskerettighedskultur på skolen, der fokuserer på respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse.

Hvis jeres skole beslutter sig for at arbejde hen imod at blive en Human Rights Friendly School, anbefaler vi, at I sætter jer nogle konkrete mål for, hvor I vil nå hen. Det kan være en fordel at tage udgangspunkt i de fire hovedområder og kigge på, hvilke mål, der her skal nås på kort og langt sigt. Arbejdet med alle fire områder på en gang kan være overvældende. I kan sagtens sætte langsigtede mål på alle områder, men vær opmærksomme på, at det sandsynligvis ikke er muligt at arbejde med alle mål med det samme. Nøjes derfor med at sætte kortsigtede mål på de områder, som enten er nemmest for jer at starte ud med, eller der, hvor motivationen er størst. Hvilke mål I sætter jer, kommer helt an på, hvad I ønsker at arbejde med på jeres skole, og hvad der passer ind i jeres resurser og virkelighed.

Det, der er vigtigt for jer, når I skal definere jeres mål, er at holde fokus på det værdisæt, som en menneskerettighedskultur indebærer. Hvordan øger I respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse på jeres skole ift. de fire hovedområder? Og hvordan styrkes viden om og synliggørelsen af menneskerettighederne og de bagvedliggende værdier på skolen?

KON TIKIS MÅL FOR HOVEDOMRÅDET 'LEDELSE':

1. LEDELSE

Langsigtede mål

At reflektere vores værdier bedre i dagligdagen

At nå en større bevidsthed og respekt blandt børnene (og de voksne) for værdierne og for vigtigheden og betydningen af menneskerettigheder og pligter

At alle bliver hørt

At nå et mål, hvor visionen om bred deltagelse og medindflydelse er virkelighed

Kortsigtede mål

Mere deltagelse fra børnene i bestyrelsen

Mere indflydelse hos børnene generelt og bevidstgørelse af indflydelsen over for børnene

I kan se Kon Tikis mål på de øvrige tre hovedområder på vores hjemmeside www.amnesty.dk/interactive

ET EKSEMPEL PÅ MÅLSÆTNING FOR ALLE FIRE HOVEDOMRÅDER TIL INSPIRATION:

1. LEDELSE

Langsigtede mål

Skolens værdier afspejler en menneskerettighedskultur på skolen

Skolens ledelse er inddragende og demokratisk

Kortsigtede mål

Skolens værdipapir gøres mere menneskerettighedsvenlig og i processen deltager alle, der er tilknyttet skolen

Der nedsættes et forum af ledelsesrepræsentanter, lærere, øvrige ansatte på skolen, elever, forældre og repræsentanter for lokalsamfundet

2. RELATIONER

Langsigtede mål

Alle på skolen behandler hinanden i overensstemmelse med værdierne respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse

Forældrene er involverede i det daglige skoleliv

Kortsigtede mål

Retningslinjer for, hvordan skolen håndterer konflikter, udarbejdes og i processen deltager alle, der er tilknyttet skolen

Elevmægling iværksættes

Infodag om Human Rights Friendly Schools-projektet for forældre afholdes

3. UNDERVISNING

Langsigtede mål

Elever og lærere har en stor viden om menneskerettighederne

Elever har en god forståelse for verden udenfor Danmark

Kortsigtede mål

Lærere klædes på til at undervise i menneskerettighederne

Feature om menneskerettighederne gennemføres

Menneskerettighedsundervisning inkorporeres i undervisningen, hvor det er relevant

4. SKOLEMILJØ OG -AKTIVITETER

Langsigtede mål

Menneskerettighedskulturen gennemsyrrer skolemiljøet

Skolen er et rart sted at være

Kortsigtede mål

Eleverne får mulighed for at beslutte en ikke-undervisningsrelateret aktivitet på skolen og fører den selv ud i livet

Skolen dekoreres med plakater under temaet menneskerettighederne, som elever og lærere selv laver

Målene kan være nogle helt andre på jeres skole og kan som sagt skaleres op og ned, så de stemmer

overens med jeres virkelighed. Det kan være, at det er mest optimalt på jeres skole at starte ud med et enkelt mål og så bygge flere på senere.

RESULTATER

Det kan være svært besluttet at måle resultaterne af noget så relativt abstrakt som det at gøre kulturen på skolen mere respektfuld, rummelig og involverende. Nogle af de mål, I sætter jer, vil være mere konkrete end andre og vil derfor være nemmere at se målbare resultater på. Det er fx nemt at se resultatet af et mål som dekoration af skolen med plakater, hvor det kan være sværere at definere, hvornår skolen er et rart sted at være. Hvis det er vigtigt for jer at have specifikke resultater, som I kan se, om I når, så sørg for at definere, hvilke kriterier, der gør, at I har et tilfredsstillende resultat. Fx: 30 plakater om menneskerettighederne hænger på skolens gange og i fællessalen. Eller: Lærerne oplever, at der er færre konflikter mellem børnene i frikvartererne.

DET VAR IKKE SÅ VIGTIGT FOR OS DECIDERET AT KUNNE MÅLE RESULTATERNE. DET ER SVÆRT AT MÅLE ØGET TOLERANCE. RESULTATERNE AF FX VORES FLYGTNINGEROLLESPIL VAR HELT TYDELIGE I DEN DISKUSION, VI HAVDE MED BØRNENE BAGEFTER. DE HAVDE HAFT RIGTIGT MANGE AHA-Oplevelser.

ANE FABRICIUS, SKOLELEDER, KON TIKI

HVAD KRÆVER DET AF JER?

Jeres skole bliver ikke en Human Rights Friendly School på en dag. Det er en længerevarende proces, som først og fremmest kræver, at fokuset på menneskerettighederne holdes intakt i undervisningen og i skolelivet generelt.

Det betyder dog ikke, at I skal udpensle menneskerettighederne i hver eneste undervisningstime, feature og skoleaktivitet. Undervisning i menneskerettighederne skal integreres i den nuværende undervisning og i de eksisterende skoleaktiviteter. Den skal ikke lægges oveni en allerede travl hverdag. Det er vigtigt at pointere, at jeres skole ikke forpligter sig til noget ift. Amnesty International ved at arbejde hen imod at blive en Human Rights Friendly School. Det er som tidligere nævnt kun jeres egne resurser og egen virkelighed, der bestemmer, hvad I vælger at fokusere på, og hvor omfattende jeres arbejde bliver.

LEDELSEN

Fra ledelsens side kræver det støtte til projektet og villighed til at gøre skolens ledelsesprocesser mere gennemsigtige og nemmere at deltage i for alle, der er tilknyttet skolen. Det er vigtigt, at ledelsen sørger for at inddrage forældrene i projektet fra starten og skabe tillid i forhold til de ting, som Human Rights Friendly Schools-projektet fører med sig. Efterhånden som jeres skole når til evt. ændringer eller nye tiltag, vil disse kræve tid fra ledelsen på linje med almindelige nye tiltag. Ledelsen vil via gennemsigtighed og dialog være i bedre kontakt med resten af skolens behov og ønsker, hvilket kan føre til større opbakning og tillid til ledelsen og større forståelse over for ledelsesbeslutninger.

LÆRERNE

Af lærerne kræves en villighed til selvrefleksion og til at tænke menneskerettighederne ind i den daglige undervisning. Det kræver tid i opstartsfasen til at finde relevante undervisningsmaterialer og lyst til at tænke i nye baner. Det er desuden helt nødvendigt, at lærerne udviser tillid til eleverne, når de får mere indflydelse og ansvar. Lærerne vil med stor sandsynlighed opleve større respekt og engagement fra eleverne og en udvikling i egen rolle som underviser i takt med, at eleverne får mere indflydelse på undervisningen.

MAN SKAL VILLE DET. DER SKAL VÆRE EN ÅBENHED FOR DET PÅ SKOLEN, OG DET SKAL KOMME FRA ÉN SELV.

LÆRER, KON TIKI

EN AF DE BEDSTE TING VED PROJEKTET ER, AT JEG HAR HAFT FOKUS PÅ MIG SELV SOM LÆRER. JEG ER BLEVET TVUNGET TIL AT TÆNKE OVER, HVORDAN JEG AGERER.

LÆRER, KON TIKI

VI HAR IKKE BRUGT FLERE RESURSER PÅ AT FOKUSERE PÅ MENNESKERETTIGHEDERNE, END VI NORMALT BRUGER PÅ AT PLANLÆGGE UNDERVISNINGEN OG SKOLELIVET. FLYGTNINGEROLLESPILLET KRÆVEDE SELVFLGELIG EN DEL, OG DET SAMME GJORDE LEJRSKOLEN, HVOR VI FIK BESØG AF BØRN FRA ANDRE LANDE – MEN IKKE MERE, END HVIS HELE SKOLEN FX SKULLE HAVE VÆRET TIL SKAGEN.

ANE FABRICIUS, SKOLELEDER, KON TIKI

FOLKESKOLENS FORMÅL OG FÆLLES MÅL 2009

Human Rights Friendly Schools-projektet ligger helt i tråd med folkeskolens formålsparagraf. I arbejdet med at skabe en menneskerettighedskultur på jeres skole, forbereder I i høj grad jeres elever til at tage ansvar og deltage aktivt, ikke bare i det danske samfund, men i den globale verden. Essensen af projektet er netop ligeværd og demokrati og at forankre en forståelse hos eleverne af deres egne og andres rettigheder og pligter. Ikke kun gennem undervisning, men også gennem de mange praktiske erfaringer de får, når jeres skole arbejder med menneskerettighederne mht. ledelse, relationer og skolemiljø og -aktiviteter.

MENNESKERETTIGHEDSFAGLIGHED

Fokuset på menneskerettighederne er ikke udelukkende udviklingen af et værdisæt, men også en decideret faglighed. En faglighed, der tager udgangspunkt i et helt konkret regelsæt, nemlig FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne. Erklæringen fungerer som et fagligt holdepunkt i arbejdet med menneskerettighederne, og I kan vælge at gå i dybden med enkelte af erklæringens artikler. FN's Konvention om Barnets Rettigheder kan evt. også være relevant for jer. Bag en mere abstrakt menneskerettighedskultur - værdisættet respekt, ligeværd, rummelighed og medindflydelse - ligger altså 30 konkrete artikler fra en internationalt vedtaget erklæring om, hvilke rettigheder vi har som mennesker.

FÆLLES MÅL 2009

I kan undervise i menneskerettighederne i alle fag. Der er dog nogle fag, som er mere oplagte end andre. FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne er et krav i Historiekanonen, hvor erklæringens 30 artikler skal fungere som omdrejningspunkt for en del af undervisningen. Viden om menneskerettighederne hos eleverne er også et krav i Fælles Mål for samfundsfag. I historie, samfundsfag og også i kristendomskundskab er det nemt at integrere menneskerettighedsundervisning i den daglige undervisning. Herigennem opfylder I ikke kun de få krav i Historiekanonen og i samfundsfagsfaghæftet, men også en stor del af Fælles Mål for de tre fag.

I fag som fx engelsk og dansk er menneskerettighedsundervisning også yderst relevant, når I skal imødekomme Fælles Mål 2009. Udover historie og

samfundsfag fremgår undervisning i menneskerettighederne af faghæfterne for dansk, engelsk, fransk, tysk og indvandrersprog.

I andre fag tjener menneskerettighedsundervisningen ikke som direkte opfyldelse af Fælles Mål 2009. Det betyder dog ikke, at I ikke kan integrere det i jeres daglige undervisning i fx matematik eller billedkunst. Integrering er netop nøgleordet for alle fag. Menneskerettighedsundervisningen er tænkt som noget, der skal integreres i den undervisning, I laver i forvejen. Se præcis, hvilke Fælles Mål undervisning i menneskerettighederne opfylder på www.amnesty.dk/interactive.

METODE

Måden, I underviser på, er en del af menneskerettighedsfagligheden. Det er vigtigt, at I også som undervisere efterlever menneskerettighedskulturens værdisæt. I Amnesty Internationals lærerkurser har vi fx en problemorienteret tilgang til menneskerettighederne. Vi stiller spørgsmålstejn ved menneskerettighederne og debatterer dem. Vores undervisning er i høj grad baseret på undervisning, der også taler til sanserne og ikke isoleret til intellektet. Vi er overbeviste om, at man får en større forståelse for menneskerettighederne og deres eksistensgrundlag og dermed også for værdisættet bag, hvis man oplever menneskerettighederne på egen krop.

**FOLKESKOLEN SKAL FORBEREDE
ELEVERNE TIL DELTAGELSE,
MEDANSVAR, RETTIGHEDER OG
PLIGTER I ET SAMFUND MED
FRIHED OG FOLKESTYRE.
SKOLENS VIRKE SKAL DERFOR
VÆRE PRÆGET AF ÅNDSFRIHED,
LIGEVÆRD OG DEMOKRATI.**

FOLKESKOLENS FORMÅL § 1 STK. 3

SÅDAN BLIVER JERES SKOLE EN HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOL

Vil I gerne arbejde med menneskerettighederne og sigte efter, at jeres skole bliver en Human Rights Friendly School, anbefaler vi, at I starter med at gennemgå nedenstående trin.

1. Find ud af, hvem der skal inkluderes i arbejdet. Hvilke lærere, hvem fra ledelsen, andre ansatte? Skal der nedsættes en styregruppe, der har det overordnede ansvar? Hvornår og hvordan skal forældrene og eleverne involveres? I denne fase er det vigtigt at sikre, at hele ledelsen bakker op om projektet.
2. Kender I ikke FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne, så læs de 30 artikler igennem og dan jer et overblik over indholdet, så I kender det stof, I skal arbejde ud fra. I finder artiklerne bagerst i hæftet.
3. Kig på de fire Human Rights Friendly School-hovedområder og bliv enige om, hvordan I ideelt kunne tænke jer, at jeres skole skal se ud på alle områderne. Hav de 30 artikler fra FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne in mente.
4. Afgør derefter, hvordan skolen ser ud på nuværende tidspunkt på alle fire områder.
5. Definér herudfra, hvilke områder I vil arbejde med. Flere overvejelser kan være nyttige i den proces, som fx: Hvad vil være realistisk for os? Hvilke områder er der mest motivation for at arbejde med på skolen generelt? Skal vi fokusere på menneskerettighederne på hele skolen fra begyndelsen eller starte ud med mindre teams? I denne fase er det vigtigt, at I er bevidste om, hvilke resurser I har, så I ikke definerer flere områder, end der er tid og vilje til at løfte.
6. Skriv jeres kortsigtede og langsigtede mål for områderne ned. Det kan være, at I allerede har fundet ud af, at der nogle områder, der er realistiske for jer at arbejde med nu og her og nogle, som I gerne vil arbejde med senere hen. Hvis det er tilfældet så skriv både kortsigtede og langsigtede mål ned for de første og nøjes med at lave langsigtede mål for de andre.

7. Find herefter ud af, hvem der er ansvarlig for at føre aktiviteter eller tiltag ud i livet, som sikrer opfyldelse af de forskellige mål. Hvis alle lærere og ansatte på skolen ikke er inkluderet i projektet, skal de så inkluderes? Og hvis ja, hvordan?

8. Bliv enige om, hvornår og hvordan I vil finde ud af, om målene er nået. Og hvornår der skal sættes nye mål.

Når I har været processen igennem, kan I begynde at tage fat på de mere konkrete ting. Som sagt vil de konkrete aktiviteter og tiltag variere fra skole til skole. På de kommende sider kan I som inspiration se eksempler på, hvad Kon Tiki har gjort.

VI STARTEDE MED EN GOD ØVELSE, HVOR VI SPURGTE: HVAD ER EN GOD SKOLE SOCIALT, FAGLIGT OG IFT. DE FYSISKE RAMMER? HVAD KAN VI, OG HVAD KAN VI IKKE? HVOR SKAL VORES FOKUS LIGGE?

ANE FABRICIUS, SKOLELEDER, KON TIKI

TILTAG OG AKTIVITETER PÅ KON TIKI

Kon Tiki er en lille skole i udkanten af Hillerød med 200 børn og 25 voksne. Skolen har fra 0. til 9. klasse-trin. På Kon Tiki kalder man hinanden børn og voksne og ikke elever og lærere, fordi man ønsker mindre fokus på rollerne i undervisningssituationen og mere fokus på hinanden som mennesker. Skolen blev en Human Rights Friendly School ved skolestart i sommeren 2009. Kon Tikis størrelse har gjort det nemt at implementere fokuset på menneskerettighederne på hele skolen på én gang. Større skoler kan overveje at starte i mindre teams.

1. LEDELSE

Menneskerettighedstemperaturen

Kon Tiki startede med at tage menneskerettighedstemperaturen på skolen i juni 2009. Skolen fik et spørgeskema fra Amnesty, som var differentieret i forhold til indskoling, mellemtrin og udskoling. I finder spørgeskemaet på www.amnesty.dk/interactive. Spørgeskemaet blev uddelt i timerne og viste bl.a., at børnene på Kon Tiki ikke vidste meget om FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne, og at de ikke var bevidste om den indflydelse, de havde på skolen. Bl.a. derfor valgte Kon Tiki at gøre øget viden til et af sine mål. Et andet mål var at give børnene mere indflydelse og at gøre det klart for dem, hvor de faktisk havde medindflydelse. Kon Tiki tog menneskerettighedstemperaturen på skolen igen i juni 2010. I skrivende stund har vi ikke resultatet for den anden temperaturlægnings, men resultatet vil fremgå af vores hjemmeside www.amnesty.dk/interactive.

**FØR TÆNKTE JEG SLET IKKE
PÅ MENNESKERETTIGHEDER, NU
VED JEG MEGET MERE OM DET.**

DINA, 1. KLASSE, KON TIKI

Ledelsesprocesser

Kon Tiki har et ledelsesteam, der består af skoleleder, souschef, en voksen for hvert trin, en repræsentant for Stjerneklassen (specialklasse på Kon Tiki) og en repræsentant for SFO'en. Hver repræsentant leder deres område og kommer med informationer og ønsker fra området til ledertemaet. På den måde bliver processerne mere gennemsigtige, og alle får indflydelse. I forbindelse med fokuset på menneskerettighederne evaluerede de voksne ledelsesteamet. Det første ledelsesteam blev udpeget af skolelederen, men det er tanken, at hver repræsentant fremover skal

udpeges af dem, han eller hun repræsenterer. På den måde valgte de voksne for mellemtrinnet i skoleåret 2009/2010, hvem der skulle være i ledelsesteamet, da den daværende repræsentant stoppede.

Ansvarsfordeling

Alle ansatte på skolen har egne ansvarsområder - enten faglige eller andre. Og de ansatte melder sig hvert skoleår i forskellige udvalg, fx til at lave lejrskole, features, Store Forestilling osv. Man melder sig aldrig til det samme udvalg to år i træk. På den måde er ansvaret for både det faglige og det ikke-faglige skoleliv bredt ud på alle skolens ansatte.

Elevrådet

Kon Tiki har i processen med at give børnene på skolen mere medbestemmelse givet mere indflydelse til elevrådet. Elevrådet har bl.a. fået ansvar for administrationen af et rum til de store klasser, som de kan bruge i frikvartererne. Børnene beslutter helt selv, hvordan rummet skal bruges. Kon Tikis lejrskole i foråret 2010 blev også taget op i elevrådet. Udfordringen med elevrådet har været at gøre det klart for børnene, at de ikke kun har indflydelse, men at indflydelse også indebærer ansvar og pligter. De skal ikke bare bestemme, hvad der skal gøres og så regne med, at andre gør det for dem - de skal selv sørge for at føre beslutningerne ud i livet.

Store Forestilling

Store Forestilling er et årligt tilbagevendende teaterforløb på tre uger, der samler hele skolen på tværs af klasser. I foråret 2010 valgte Kon Tiki at overdrage hele ansvaret for forestillingen til skolens 7. og 8. klasser som et led i demokratiprocesen. Eneste instruks til børnene var, at handlingen skulle foregå på et skib og kredse om menneskerettighederne. De ældste børn nedsatte forskellige arbejdsgrupper som resten af skolen blev inddelt i, og i grupperne blev der syet kostumer, malet kulisser og skrevet manuskript. De voksne og børnene havde hver deres styregruppe, som samarbejdede, men børnene havde det sidste ord. Børnene var også ansvarlige for evalueringen af forløbet.

Forestillingen kom til at foregå på krydstogtskibet Copenhagen Paradise - delt op i soldækket øverst på skibet til de rige passagerer, restauranten på scenens mellemste dæk og nederst det mørke maskinrum, hvor maskinmesteren svingede pisker over de stakels arbejdere. Skibets unge passagerer mødte en lokal stamme, hvor børnene var forældreløse og udmagrede. De rige børn besluttede efter længere tids

diskussion frem og tilbage at smugle børnene med til et bedre liv nordpå. De måtte gemme dem i maskinrummet, for deres forældre ville ikke synes om de nye passagerer. De voksne har nemlig ikke samme forståelse for andre menneskers rettigheder.

De voksnes rolle i processen var primært som konsulenter, og det var en udfordring at træde et skridt tilbage og lade være med at blande sig. Det krævede is i maven og tillid til, at de ældste børn havde planlægningen under kontrol. I marts 2010 blev forestillingen vist for forældrene, og det var en stor succes. Børnene på Kon Tiki er ikke i tvivl om, at det var den bedste Store Forestilling skolen nogensinde har lavet.

DE STORE KLASSER HAR LÆRT RIGTIG MEGET AF AT BESTEMME I STORE FORESTILLING. MAN INDSE, HVOR STORT ET ANSVAR, MAN MÅ TAGE, FOR AT FÅ DET TIL AT VIRKE. OGSÅ NÅR MAN IKKE ER I SKOLE. OG NÅR LÆRERNE TROR PÅ ÉN, FÅR MAN ANERKENDELSE OG TROR OGSÅ SELV PÅ, AT MAN KAN.

ALBERTE, 8. KLASSE, KON TIKI

NOGET AF DET BEDSTE VAR FOR MIG AT OVERGIVE SÅ MEGET ANSVAR TIL 7. OG 8. KLASSERNE I STORE FORESTILLING. OG SE DEM GØRE DET TIL EN KÆMPE SUCCES. DE MENER SELVFLÆLIG SELV, AT DET ER DEN BEDSTE STORE FORESTILLING, VI NOGENSINDE HAR HAFT.

LÆRER, KON TIKI

DET VAR RIGTIG SJOV, AT DET VAR BØRNE, DER BESTEMTE I STORE FORESTILLING. DET HELE BLEV IKKE SÅ VOKSENT.

**EMMA, 7. KLASSE, KON TIKI
(6. KLASSE UNDER STORE FORESTILLING)**

2. RELATIONER

Lokalpresse

Kon Tiki har forsøgt at øge kendskabet i lokalsamfundet til, hvad der foregår på skolen. Det er sket gennem en tæt kontakt til lokalpressen. Én voksen på skolen har fungeret som "pressemedarbejder" og har taget kontakt til de lokale aviser, når der har været aktiviteter på skolen. Pressen er bl.a. blevet inviteret til at kigge indenfor i forbindelse med Flygtningerollespillet, Store Forestilling og lejrskolen.

Udlån

For at forbedre relationerne til lokalsamfundet forsøger Kon Tiki at være så åben som muligt. I den ånd er skolens lokaler blevet lånt ud til andre skoler og til lokale organisationer. Andre skoler er også blevet inviteret til Store Forestilling.

Forældrene

Allerede fra opstarten af Human Rights Friendly School-projektet har Kon Tiki været opmærksom på, hvor vigtigt det er, at forældrene er en del af processen. I maj 2009 fortalte Kon Tiki om, hvordan skolen ville fokusere på menneskerettighederne efter sommerferien. Forældrene får løbende information om, hvad der sker på skolen. I forbindelse med Flygtningerollespillet i starten af skoleåret 2009/2010 skrev skolelederen en mail til forældrene hver dag, og forældrene fik en masse information inden rollespillet. Kon Tiki er nu gået over til at lave en ugentlig flaskepost, som forældrene kan læse på hjemmesiden. Hjemmesiden bruges i det hele taget flittigt til at videregive informationer om, hvad der sker på skolen. Derudover har Kon Tiki fra efteråret 2009 indført et årligt dialogmøde med forældre og bestyrelse, hvor der er mulighed for at diskutere skolens rammer. Desuden sendes evalueringer af de forskellige features mm. ud til forældrene. Som afslutning på skoleåret fik forældrene skolelederens beretning fra generalforsamlingen i april, som opsummerede det meste af skoleåret, og de fik en afsluttende mail før sommerferien.

Kon Tiki har erfaret, at det kan være en god idé at lægge op til, at forældre og børn taler om menneskerettighederne derhjemme. Hvordan forholder familierne sig til de ting, der sker ude omkring i verden og i Danmark?

DET ER EN GOD IDÉ MED NOGET FORÆLDREMATERIALE INDEN SKOLEÅRET GÅR I GANG, SÅ FORÆLDRENE ER KLÆDT PÅ TIL AT SNAKKE MED BØRNENE OM MENNESKERETTIGHEDERNE DERHJEMME.

LÆRER, KON TIKI

FOKuset PÅ MENNESKERETTIGHEDERNE SATTE MEGET I GANG I MIG OG MIT BARN. VI HAR HAFT RIGTIG MANGE DISKUSSIONER DERHJEMME. FX OM HOMOSEKUELLE MÆND MÅ ADOPTERE.

MOR TIL ANNA, 4. KLASSE, KON TIKI

3. UNDERVISNING

De voksne klædes på

Det første Kon Tiki gjorde, inden Human Rights Friendly Schools projektet for alvor startede op, var at sende alle de voksne på kursus i menneskerettighedsundervisning hos Amnesty International. Her blev de klædt på til at kunne diskutere menneskerettighederne og fik prøvet på egen krop, hvad sansebaseret undervisning i menneskerettighederne gør. De fik også undervisningsmaterialer med hjem.

Årsplanen

Kon Tiki indskrev menneskerettighedsundervisningen i årsplanen. Se Kon Tikis årsplan på www.amnesty.dk/interactive. Skolen ville fokusere på menneskerettighederne både i den daglige undervisning og i alle de features og aktiviteter, der traditionen tro er i løbet af året. Det gav et enormt fokus, som set i bakspejlet måske var på grænsen af at være i overkanten, da børn og voksne var lige ved at køre trætte i for meget fokus på menneskerettighederne. Indskrivning af menneskerettighederne i årsplanen gør dog, at det er nemmere at holde fokus på en længere bane.

På tværs af fag og klasser

Én af Kon Tikis 4. klasser havde om temaet slavehandel. Til undervisningen skulle de bruge en fysisk model af et slaveskib. Den voksne, der underviste klassen, underviser også i sløjd, og han tog derfor opgaven med til sin sløjdklasse. I processen med at bygge skibet, fortalte han sløjdklassen om historien bag slaveskibe, og på den måde blev sløjdundervisningen også til både historieundervisning og menneskerettighedsundervisning.

Flytningerollespil

Den første feature med menneskerettighedsfokus på Kon Tiki var et rollespil et par måneder inde i skoleåret. Rammen for rollespillet var: En klimakatastrofe har ramt Danmark, og børnene ender i en flygtningelejr, hvor de skal kæmpe om at kvalificere sig til en plads i det eftertragtede Asylcenter Bornholm. Skolen blev i fire dage fysisk omdannet til en flygtningelejr, som alle børnene blev sat i. 20 børn blev udpeget til eliten og fik væsentligt bedre kår end de andre. En gruppe børn blev udnævnt til Modstandsgruppen. Der blev oprettet en Røde Kors-lejr, som fungerede som helle. Her kunne børnene gå hen, hvis de havde brug for en pause eller at snakke med en voksen. De voksne fungerede som officielle personer i flygtningelejren og havde inden rollespillet været på rollespilkursus. Kon Tiki havde gennem Amnesty International desuden allieret sig med to rollespilkonsulenter, der spillede rollen som NATO-soldater. NATO-soldaterne talte kun engelsk til børnene for at give dem oplevelsen af sproglige barrierer. I de fire dage beskæftigede børnene sig med dilemmaer som: Hvorfor er menneskerettighederne vigtige? Hvordan indretter man det bedste samfund? Hvordan fordeler man resurserne?

Efter rollespillet blev der brugt meget tid på debriefing, hvor børnene sammen med de voksne reflekterede over, hvad der var sket i spillet, hvilke følelser, de havde haft, og hvordan spillet relaterede sig til situationer i det virkelige liv. De små børn tegnede deres oplevelser og kunne ønske at komme til at snakke med en person, som de eventuelt havde haft en ubehagelig oplevelse med i løbet af spillet. Det gav også de voksne en mulighed for at sige fra over for deres rolle i spillet.

Den største udfordring med rollespillet viste sig at være nogle af forældrenes reaktioner. Nogle forældre var bange for, at deres børn ikke fik nok at spise, eller mente ikke, at rollespil var den rigtige undervisningsform. Kon Tiki brugte derfor meget tid på information undervejs og debriefing med forældrene.

Skolen brugte rollespillet som undervisningsform for at gøre problemstillingerne mere interessante og nærværende for børnene ved at give dem en personlig tilknytning til dem. Naturligvis med en konstant opmærksomhed på ikke at overskride deres grænser så meget, at de kun fokuserede på det negative, og der ved ikke lærte noget af spillet. I ugen op til rollespillet havde skolen besøg af to flygtninge, der fortalte deres historie.

JEG VAR I ELITEGRUPPEN I ROLLESPILLET. HVIS MAN HAR MAGT, STIGER DET HURTIGT ÉN TIL HOVEDET. MEN NÅR MAN SÅ KOMMER TIL AT TÆNKE OVER DET, ER DET IKKE SÅ FEDT, FORDI MAN TÆNKER OVER, HVORDAN DE ANDRE HAR DET.

THEODOR, 9. KLASSE, KON TIKI

DET BEDSTE FOR MIG VAR, AT VI LAVEDE TO FEATURES, HVOR BØRNENE BLEV FØLELSMÆSSIGT PÅVIRKET. DET HAR VI IKKE OPLEVET FØR. DET GJORDE STORT INDTRYK!

LÆRER, KON TIKI

ROLLESPILLET GAV BØRNENE EN STØRRE FORNEMMELSE AF, HVAD DET VIL SIGE AT VÆRE I EN FLYGTNINGELEJR MED DE MOMENTER AF VENTEN, VILKÅRLIGHED OG KNAPHED PÅ RESURSER, SOM HØRER MED.

ANE FABRICIUS, SKOLELEDER, KON TIKI

JEG SYNES, AT ROLLESPILLET VAR LIDT HÅRDT. JEG LÆRTE, AT MAN HAR RET TIL AT SIGE NEJ TIL TING.

VIGGA, 1. KLASSE, KON TIKI

JEG HAR LÆRT AF ROLLESPILLET, HVOR HURTIGT DET KAN PÅVIRKE EN, AT MENNESKERETTIGHEDERNE IKKE BLIVER OVERHOLDT.

EMMA, 7. KLASSE, KON TIKI

4. SKOLEMILJØ OG -AKTIVITETER

Morgenmøder

På Kon Tiki er der morgensamling for alle hver dag, som bl.a. kan bruges til at bringe forskellige emner på banen. Derudover bliver der holdt morgenmøder ude i de enkelte klasser. Morgenmøderne har været oplagte at bruge til at snakke om menneskerettighederne uden for den almindelige undervisning. Det har fx været dagens nyheder, der er blevet bragt op, hvor man har talt om uretfærdigheder eller brud på menneskerettighederne i de konkrete tilfælde. Der har også været taget specifikke sager op, som man har diskuteret. Alle bliver hørt og taget alvorligt på morgenmøderne.

Frikvarter

Menneskerettighederne er blevet brugt til at tale om konkrete situationer i det daglige skoleliv. Kon Tiki oplevede en episode, hvor nogle af de store børn havde givet de små børn en 'vasker'. De havde forsvaret deres handling med, at de selv var blevet vasket af de store, da de var små, og derfor var det nu deres ret at gøre det samme. Episoden gav anledning til at snakke om, at det at have rettigheder også medfører, at man har nogle pligter til ikke at krænke andres rettigheder.

SFO'en

I efteråret 2010 tog alle ansatte på Kon Tiki, både lærere, sekretærer, pedel osv. på pædagogisk weekend. Dagsorden for weekenden var, hvordan skolens SFO kunne opkvalificeres. Det pædagogiske tema for weekenden var Cooperative Learning, og ud fra det tema gennemgik skolens ansatte de steder, hvor SFO'en kunne forbedres. Den pædagogiske weekend varede fra torsdag eftermiddag til lørdag formiddag. Eftersom der ikke var nogen ansatte på skolen om fredagen, passede forældrene skolen og børnene den dag. Det gav ny respekt og forståelse for skolens arbejde hos forældrene.

Lejrskole

En af de ting Kon Tiki gerne har villet gøre med Human Rights Friendly School-projektet, er at vende tingene lidt på hovedet. Det gjorde de bl.a., da de valgte at ændre på årets lejrskole. I stedet for at tage ud, inviterede de børn fra andre lande til at komme på besøg hos dem. 16 børn og 7 voksne fra Grønland, Israel, Uganda og Mongoliet kom på besøg i en uge. Børnene boede hos nogle af børnene fra skolen, mens de voksne boede hos de voksne fra Kon Tiki. Børn og voksne udefra deltog i undervisningen

og fortalte også om deres egen dagligdag og skoleliv. Den sidste dag stod de store børn udefra selv for undervisningen og havde lavet traditionel mad fra deres eget land. I løbet af ugen var alle ude på flere ture for at se på Danmark gennem andres øjne. Børnene har stadig kontakt med hinanden efter lejrskolen og snakker om, at Kon Tiki-børnene skal ud i verden og besøge deres nye venner.

Det var en udfordring at få besøget udefra på plads, og det lykkedes først i sidste øjeblik. Derfor havde Kon Tiki også arrangeret flere ture i løbet af ugen, som de kunne tage ud på selv, hvis det skulle vise sig, at besøget ikke kunne lade sig gøre. Besøget var meget lærerigt for både voksne, børn og forældre.

**LEJRSKOLEN VAR EN GOD OPLE-
VELSE. EN STOR OPLEVELSE. HELE
FAMILIEN LÆRTE MEGET AF AT
HAVE EN GRØNLANDSK DRENG BO-
ENDE. VI SNAKKEDE OGSÅ MEGET
MED HANS MOR, SOM FORTALTE
SIN HISTORIE OM UDFLYTNING AF
GRØNLÆNDERE. DET PÅVIRKEDE
MIG MEGET OG VAR NYT FOR MIG.**

**FAR TIL JOAKIM, 6. KLASSE OG FREJA, 4. KLASSE,
KON TIKI**

**JEG HOLDER STADIG KONTAKT MED
GLADYS FRA UGANDA. JEG LÆRTE
MEGET OM MENNESKERETTIGHE-
DER FRA HENDE. HUN FORTALTE,
AT MENNESKERETTIGHEDERNE
IKKE ALTID BLIVER OVERHOLDT I
UGANDA. HUN SKAL VÆRE HELDIG,
HVIS HUN SKAL KOMME I SKOLE.**

HASTI, 4. KLASSE, KON TIKI

KON TIKIS LÆRINGER

Efter et år som Human Rights Friendly School har Kon Tiki gjort sig nogle centrale læringer, som er værd at være opmærksom på, hvis I vil arbejde med menneskerettighederne på jeres skole.

Debriefing

Når man arbejder med menneskerettighederne og især gennem rollespil eller sansebaseret undervisning, er debriefing helt essentielt. Det er vigtigt at få snakket oplevelserne grundigt igennem med børnene, så de bagefter ikke er i tvivl om, at oplevelserne var en del af undervisningen og af at sætte sig i en andens sted - og ikke en del af deres egen virkelighed. Det gælder også i høj grad i forhold til forældrene.

Rettigheder og pligter

Når man taler med børnene om menneskerettighederne, er det vigtigt at gøre klart for dem, at der også er tale om pligter. Man har selv nogle rettigheder, som man har krav på bliver overholdt, men man har også pligt til ikke at krænke andres rettigheder. På samme måde betyder medindflydelse ikke, at man bare kan sige, hvad man vil have og så regne med, at andre gør det for en – med indflydelse kommer også arbejde, som man selv må udføre.

Empati

Man kan ikke tage for givet, at hverken børn eller forældre kan sætte sig i andres sted. Fx var nogle børn så optagede af deres egen situation i rollespillet, at de ikke så, at andre havde det væsentligt dårligere end dem selv. Derfor er det vigtigt at have en grundig debriefing på features og en åben snak med både børn og forældre om, hvorfor I fokuserer på menneskerettighederne på skolen.

Forældreinvolvering

Nogle forældre kan være skeptiske over for de nye tiltag, der sker, når man fokuserer på menneskerettighederne i alle aspekter af skolelivet. Elevstyring og rollespil er ikke nødvendigvis alle forældres opfattelse af god undervisning, og nogle kan være bekymrede for, om deres barns grænser overskrides. Igen er information og åben dialog vigtigt. Det er en god idé at lægge op til, at familierne taler om menneskerettighederne derhjemme.

Selvrealisering

Man kan ikke kun arbejde med menneskerettighedsundervisning på et rent fagligt niveau. Man bliver nødt til at se indad og tænke over, hvordan man selv

agerer som underviser. Man kan fx ikke stå foran en klasse og undervise i ytringsfrihed, hvis man ikke samtidig hører og respekterer børnenes holdninger.

MAN SKAL KIGGE PÅ SIG SELV SOM UNDERVISER OG VÆRE VIL-LIG TIL AT GÅ I ØJENHØJDE MED BØRNENE.

LÆRER, KON TIKI

DET ER GODT AT HAVE NOGLE HIGHLIGHTS, DER SIKRER, AT FOKUSET PÅ MENNESKERETTIG- HEDERNE BLIVER FASTHOLDT. VORES VAR FLYGTNINGEROLLE- SPILLET, STORE FORESTILLING OG LEJRSKOLEN.

LÆRER, KON TIKI

HJÆLP TIL AT FOKUSERE PÅ MENNESKE- RETTIGHEDERNE

Hvis I har brug for yderligere inspiration eller hjælp til at komme i gang på jeres skole, så klik ind på vores hjemmeside www.amnesty.dk/interactive. Her finder I både undervisningsmaterialer og andre materialer, I kan bruge. I finder også reportager fra Kon Tiki og meget andet. Tilmelding til vores lærerkurser i menneskerettighedsundervisning sker via hjemmesiden. Ønsker I mere konkret hjælp til at starte fokuset på menneskerettighederne op på jeres skole, eller har I lyst til at dele jeres erfaringer med os, kan I også finde navne på kontaktpersoner.

Amnesty International er en organisation med afdelinger i over 50 lande og aktiviteter i 150. Organisationen er i høj grad baseret på medlemsstøtte med 2,8 millioner medlemmer verden over og 100.000 medlemmer i Danmark.

Amnestys arbejdsgrundlag er de 30 artikler i FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne. Vores mission er at dokumentere og handle for at forhindre krænkelser af menneskerettighederne. Det gør vi ved at adressere regeringer, organisationer, væbnede politiske grupper, virksomheder og andre ikke-statslige aktører. Vi undersøger individuelle sager og generelle menneskerettigheds-overtrædelser systematisk og upartisk. Resultaterne bliver offentliggjort, og medlemmer, støtter og ansatte mobiliserer folkeligt pres på regeringer og andre aktører for at stoppe overtrædelserne. Vi gennemfører en bred vifte af undervisningsaktiviteter på menneskerettighedsområdet.

FN's Verdenserklæring

De 30 artikler i FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne blev vedtaget i 1948. De understreger, at menneskerettighederne gælder for alle mennesker hele tiden. Underskrivelsen af Menneskerettighedserklæringen markerede et vendepunkt i verdenshistorien, idet verdens ledere her anerkendte menneskerettighedernes betydning oven på Anden Verdenskrig. Siden 1948 er en række andre menneskerettighedsinstrumenter blevet vedtaget internationalt. Men mange mennesker har stadig ikke mulighed for at nyde de rettigheder, som Verdenserklæringens 30 artikler burde sikre dem. Uretfærdighed, ulighed og strafrihed hersker stadigvæk i mange lande. Overgreb på civile, vold mod kvinder, manglende beskyttelse af flygtninge og brugen af tortur er blot nogle af de problemer, vi står overfor i dag. Derfor er Menneskerettighedserklæringen også lige så aktuel i dag, som da den blev vedtaget i 1948. I finder alle 30 artikler på næste side.

AMNESTY INTERNATIONAL HAR STARTET PROJEKTET HUMAN RIGHTS FRIENDLY SCHOOLS FOR AT IMØDEKOMME ET KULTURELT OG UNDERVISNINGSMÆSSIGT BEHOV FOR AT SKABE EN GLOBAL MENNESKERETTIGHEDSKULTUR.

PROJEKTET LIGGER I FORLÆNGELSE AF FN'S ANBEFALING AF MENNESKERETTIGHEDSUNDERVISNING. VI MENER, AT MENNESKERETTIGHEDSUNDERVISNING I FOLKESKOLEN ER SÆRDELES VIGTIG, EFTERSOM SKOLEN SPILLER EN CENTRAL ROLLE I DEN KOMMENDE GENERATIONS UDDANNELSE OG DANNELSE.

AMNESTY INTERNATIONAL

FN'S VERDENSERKLÆRING OM MENNESKE- RETTIGHEDERNE – FORKORTET UDGAVE

1. Alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder.
2. Enhver har krav på alle de rettigheder og friheder, som nævnes i denne erklæring, uden forskelsbehandling af nogen art.
3. Enhver har ret til liv, frihed og personlig sikkerhed.
4. Slaveri og slavehandel under alle former skal være forbudt.
5. Ingen må underkastes tortur eller grusom, umenneskelig eller vanærende behandling.
6. Ethvert menneske har ret til at blive anerkendt som retssubjekt.
7. Alle er lige for loven og har lige ret til lovens beskyttelse.
8. Enhver har ret til en fyldestgørende oprejsning ved kompetente domstole.
9. Ingen må underkastes vilkårlig anholdelse, tilbageholdelse eller landsforvisning.
10. Enhver har krav på en retfærdig behandling ved en uafhængig domstol.
11. Enhver har ret til at blive anset for uskyldig, indtil hans skyld er godtgjort.
12. Ingen må være genstand for vilkårlig indblanding i private forhold.
13. Enhver har ret til at bevæge sig frit inden for et land og til at forlade og vende tilbage til sit eget land.
14. Enhver har ret til asyl mod forfølgelse.
15. Enhver har ret til en nationalitet.
16. Voksne mænd og kvinder har ret til at gifte sig med begge parter frie og fulde samtykke og stifte familie.
17. Enhver har ret til at eje ejendom.
18. Enhver har ret til tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed.
19. Enhver har ret til menings- og ytringsfrihed.
20. Alle har ret til under fredelige former frit at forsamles og danne foreninger.
21. Folkets vilje skal være grundlaget for regeringens myndighed; denne vilje skal tilkendegives gennem periodiske og virkelige valg med almindelig og lige valgret.
22. Enhver har ret til social tryghed og økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.
23. Enhver har ret til arbejde, til lige løn for lige arbejde og til at danne og indtræde i fagforeninger.
24. Enhver har ret til hvile og fritid og ferie med løn.
25. Enhver har ret til en sådan levestandard, som er tilstrækkelig til hans og hans families sundhed og velvære.
26. Enhver har ret til undervisning. Elementær undervisning skal være obligatorisk.
27. Enhver har ret til at deltage i samfundets kulturelle liv og til at blive delagtiggjort i videnskabens frem skridt og dens goder.
28. Enhver har krav på en social orden, i hvilken de nævnte rettigheder og friheder fuldt ud kan virkeliggøres.
29. Enhver har pligter overfor samfundet. Enhver er kun underkastet de begrænsninger, der er fastsat i loven alene med det formål at sikre andres rettigheder og friheder og de retfærdige krav som moralen, den offentlige orden og det almene vel stiller i et demokratisk samfund.
30. Intet i denne erklæring giver nogen stat, gruppe eller enkeltperson ret til at nedbryde nogen af de heri opregnede rettigheder og friheder.

FN'S VERDENSERKLÆRING OM MENNESKE- RETTIGHEDERNE – VERDENSORT

1. Alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder.
2. Enhver har krav på alle de rettigheder og uden forskelsbehandling af nogen art.
3. Enhver har ret til liv, frihed og personlig sikkerhed.
4. Slaveri og slavehandel under alle former skal være forbudt.
5. Ingen må underkastes tortur eller grusom, umenneskelig eller vanærende behandling.
6. Ethvert menneske har ret til at blive anerkendt som retssubjekt.
7. Alle er lige for loven og har lige ret til lovens beskyttelse.
8. Enhver har ret til en fyldstgørende oprejsning ved kompetente domstole.
9. Ingen må underkastes vilkårlig anholdelse, tilbageholdelse eller landsforvisning.
10. Enhver har krav på en retfærdig behandling ved en uafhængig domstol.
11. Enhver har ret til at blive anset for uskyldig, indtil hans skyld er godtgjort.
12. Ingen må være genstand for vilkårlig indblanding i private forhold.
13. Enhver har ret til at bevæge sig frit inden for et land og til at forlade og vende tilbage til sit eget land.
14. Enhver har ret til asyl mod forfølgelse.
15. Enhver har ret til en nationalitet.
16. Voksne mænd og kvinder har ret til at gifte sig med begge parter frie og fulde samtykke og stifte familie.
17. Enhver har ret til at eje ejendom.
18. Enhver har ret til tanke-, samvittigheds- og religionssfrihed.
19. Enhver har ret til menings- og ytringsfrihed.
20. Alle har ret til under fredelige former frit at forsamles og danne foreninger.
21. Folkets vilje skal være grundlaget for regeringens myndighed; denne vilje skal tilkendes gennem periodiske og virkelige valg med almindelig og lige valgret.
22. Enhver har ret til social tryghed og økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.
23. Enhver har ret til arbejde, til lige løn for lige arbejde og til at danne og indtræde i fagforeninger.
24. Enhver har ret til hvile og fritid og ferie med løn.
25. Enhver har ret til en sådan levestandard, som er tilstrækkelig til hans og hans familys sundhed og velvære.
26. Enhver har ret til undervisning.
27. Enhver har ret til at deltage i samfundets kulturelle liv og til at blive delagtiggjort i videnskabs fremskridt og dens goder.
28. Enhver har krav på en social orden, i hvilken de nævnte rettigheder og friheder fuldt ud kan virkeliggøres.
29. Enhver har pligter overfor samfundet.
30. Intet i denne erklæring giver nogen stat, gruppe eller enkeltperson ret til at nedbryde nogen af de heri opregnede rettigheder og friheder.
31. Enhver har ret til et demokratisk samfund.

Forkortet udgave ved Amnesty International Danmark

AMNESTY
INTERNATIONAL

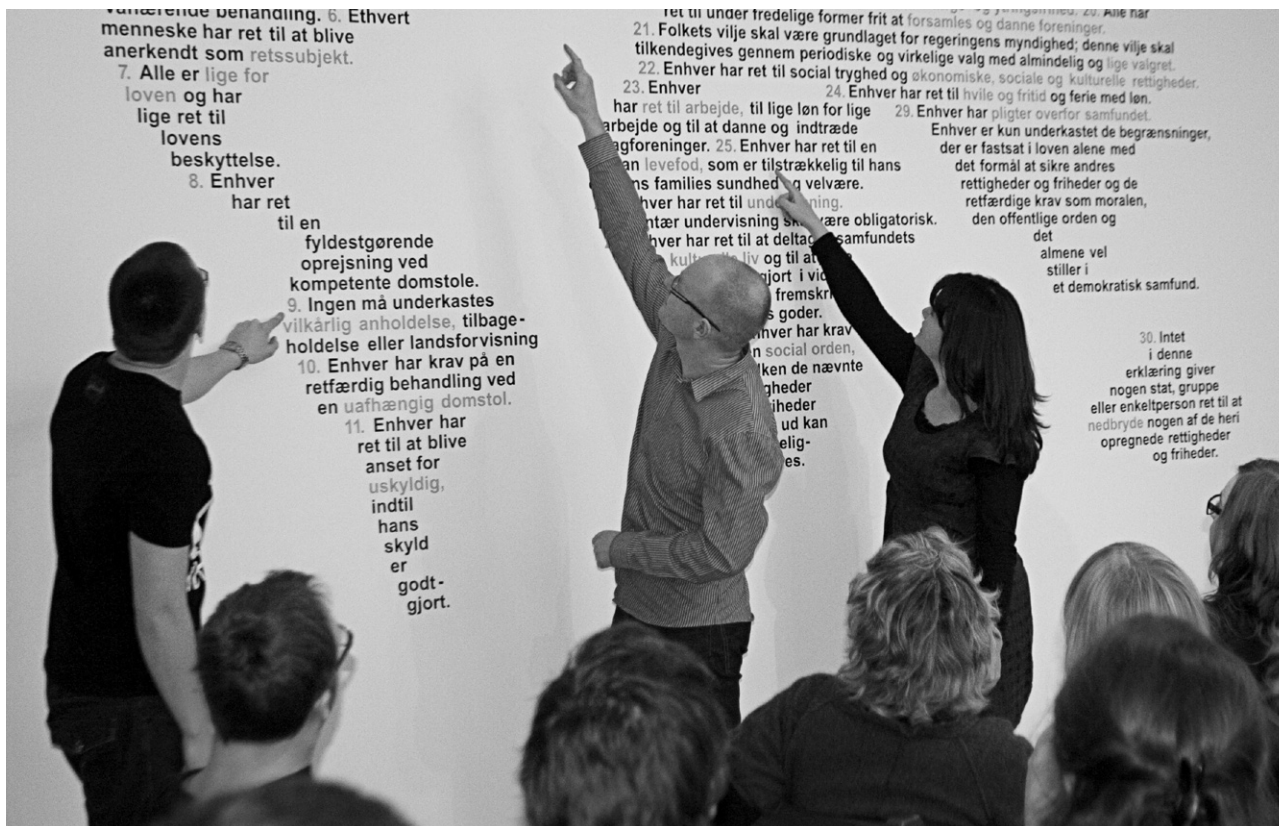

Børn og voksne på Kon Tiki for jeres engagement og åbenhed. En særlig tak til skoleleder Ane Fabricius.

Berghóra Kristjansdóttir, postdoc ved DPU og lektor ved Professionshøjskolen UCC, for sparring i udarbejdelsen af vores guidelines.

Jens Raahauge, formand for Dansklærerforeningen og skoleinspektør, for sparring i udarbejdelsen af vores guidelines.

Christel Tajo-Hjerner, folkeskolelærer, for sparring i udarbejdelsen af vores guidelines.

Kontakt:

Amnesty Interactive
Gammeltorv 8, 3. sal
1457 København K

Tlf. 33 45 65 65

Mail: interactive@amnesty.dk

www.amnesty.dk/hrfs

